

Oponentský posudok na habilitačné práce Mgr. Art.

Michala Režného, ArtD.

Galéria javiskových postáv, ktoré vytvoril M. Režný, dokladá využívanie širokého registra výrazových prostriedkov a postupov, poetík, tvorivých metód. Napokon, potvrdzuje to aj skutočnosť, že okrem domovského Mestského divadla Žilina je jeho meno spojené s viacerými slovenskými profesionálnymi divadlami, inscenáciami, na ktorých herecky participoval. Svedčí to o istej univerzálnosti jeho herectva. Obdiv si však zasluhuje spôsob, akým sa dokáže napojiť na divadelnú reč súborov, tvorivých tímov, na špecifiká, ktoré im vymedzujú osobitné miesto v našom divadelnom kontexte. Pravda, nie vždy sa dá hovoriť o špecifickom prístupe zo strany jeho hereckých partnerov, k výberu hier či jedinečným interpretáciám. Mám na mysli predovšetkým inscenáciu Paczochinovho Tripu, ale aj Macmillanových Plúc. Budem sa však venovať v prvom rade vkladom, ktoré do týchto inscenácií priniesol. M. Režný.

Problém Tripu a Plúc je spojený s priveľkou všeobecnosťou pri spracovaní tém oboch hier. Chýba jedinečnosť pohľadu na ne, väčšia dvojpólovosť postáv, absentuje v nich tajomstvo a znaky toho, čo by

výraznejšie z aspektu réžie danú tému posilňovalo. Vzťah k realite, skutočnosti aj úsilie unikať pred nimi je témou neobyčajne plodnou pre novú drámu.

V inscenácii hry Plúca sa M. Režnému v postave Muža podarilo sledovať zápasy skutočného a fiktívneho z istého nadhľadu. Neostal len pri tom, že v rámci režijnej koncepcie je Muž tým racionálnym a Žena emotívnym. Akoby cez koniec príbehu svojej postavy čítal jednotlivé jeho fázy. Tlmí intenzitu svojho hlasu, ale aj hlas vnútra, ktoré ovládlo zvláštne ticho poznania. M. Režný sa dostáva nad text a vďaka jeho Mužovi vzniká metatext. Zaznel hlas vnútra, ktorý neprekričal hlas herca, ale naopak, vstúpil do jeho služieb.

V inscenácii Tripu vytvoril M. Režný postavu Lišajníka. Nemám nič proti tomu, že text je zmesou poetiky k Churchillovej, Vinavera, postupov prózy a drámy. Ale evidentné sú nedostatky pri ich využívaní. Zarážajúca je šablónovitost' postáv, ich jednorozmernost'. Ak sa táto inscenácia dostáva „nad vodu“, tak je to vďaka postava Lišajníka M. Režného. Pokúsil sa prekonať jednorozmernost' svojej postavy tým, že si vytvoril priestor pre pnutie medzi konaním postavy a jej vôľou, chcením. Meniaca sa intenzita hlasu, vibrácie neistoty sa striedajú s rozhodnosťou. Podobne pracoval s gestami, pohybom, ktoré vo chvíľach vnútorného napätia ovládla nekontrolovanost', chvenie, kľč či zmechanizovanie pohybov

pripomínajúcich odsubjektivizované a odpsychologizované strojové tance.

Pri postave Raskoľnikova v Dostojevského Zločine a treste našiel M. Režný silnú oporu v texte. Majlingova dramatizácia v súzvuku s Dostojevského románom má výrazne filozofický rozmer. Korešponduje s Nietzscheho Nečasovými úvahami. Referenčným bodom je tiež zbožtený človek - Raskoľnikov. Nietzsche aj Dostojevskij mali podobný osud a spojenie medzi nimi bolo viacero. Zbožtený človek aj človek, ktorý nie je „pokazený k prirodzenému životu“ (Nietzsche), alebo balansovanie na hrane medzi tými to dvoma podobami človeka, ich vzájomné stretnutia – dramaticky vypäté, tiesnivé, nabité strachom, obavami, tvoria dramatickú os aj Majlingovej pozoruhodnej dramatizácie. M Režný obsiahol zložitú, komplikovanú, duševnú stavu, vzťahy, ich mimikry, nedvižnosť, ale aj horúčkovitý zápal v postave Raskoľnikova. Herec využil šírku – a nebojím sa povedať – aj veľkosť svojho talentu na vybudovanie postavy, na aké sa nezabúda.

Na základe predloženého materiálu, ďalších divadelných, filmových a televíznych postáv, ktoré M. Režný vytvoril, na základe pedagogickej činnosti, publikovaných prác, habilitačnej prednášky navrhujem, aby bol

M. Režný vymenovaný za docenta v študijnom odbore 2.2.4 Divadelné umenie.

V Bratislave, 15. 4. 2019

prof. PhDr. Božena Čahojová, PhD.